

af 19. december 1969 ændret ved lov nr. 3 af 8. januar 1970 (Nedlæggelse af retten i Sakskebøbing), lov nr. 10 af 29. januar 1970 (Ophævelse af udpantningsfristen), lov nr. 168 af 29. april 1970 (Forhøjelse af grænsen for underretssager), § 2 i lov nr. 203 af 27. maj 1970 (Domstolskontrol med frihedsberøvelser m. v.) og lov nr. 153 af 16. april 1971 (Forhøjelse af ydelser til lægdommere og vidner m. v.).

A. Retskredsinddelingen.

Ved retsplejereformen i 1916 blev antallet af retskredse fastsat til 88 og antallet af underretsdommere til 98. Efter genforeningen i 1920 blev antallet af retskredse forøget med 9 og antallet af dommere med 13.

Den seneste almindelige revision af retskredsinddelingen og reglerne om, hvor mange dommere der skal ansættes ved de enkelte underretter, skete ved lov nr. 56 af 21. marts 1956 (Folketingstidende 1954-55, sp. 1975, 2073, tillæg A, sp. 769, 1955-56, sp. 64, 331, 3541, 3686, tillæg A, sp. 111, tillæg B, sp. 315, 331, tillæg C, sp. 167). Baggrunden for denne revision var, at stigningen i befolkningstallet og sagstallet havde medført, at det i adskillige retskredse ikke var muligt for dommerne — således som grundloven og retsplejeloven forudsætter — selv at behandle og pådømme den væsentligste del af de egentlige retssager. Endvidere var der i betænkningen vedrørende dommeres uddannelse (nr. 9/1951) stillet forslag om, at man i retskredse med over 50.000 indbyggere tog spørgsmålet om en reorganisation af dommerembedet op til overvejelse. I forbindelse hermed opstillede betænkningen visse almindelige retningslinier for fremtidige ændringer i retskredsenes inddeling og organisation.

Ved lov nr. 27 af 11. februar 1965 blev der tilvejebragt hjemmel for ansættelse af 2 dommere ved retterne i Ballerup og Gladsaxe og for en opdeling af retten i Glostrup i 3 retskredse (Folketingstidende 1964-65, sp. 53, 287, 2369, 2557, tillæg A, sp. 41, tillæg B, sp. 209, tillæg C, sp. 73).

I 1966-67 foretog justitsministeriet en undersøgelse af forholdene ved de større underretsdommerembeder uden for København. Undersøgelsen resulterede i, at der ved lov nr. 224 af 31. maj 1968 (Folketingstidende 1967-68, 2. samling, sp. 1075, 1628, 2691, 2707, tillæg A, sp. 1717, tillæg B, sp. 303, tillæg C, sp. 177) blev tilvejebragt hjemmel for ansættelse af 2 dommere ved Roskilde herredsret samt ved retterne i Helsingør og Sønderborg. Samtidig blev Århus byret, Århus nordre og Århus søndre herredsret sammenlagt til Århus by- og herredsret, der består af en præsident og 7 andre dommere.

Ved lov nr. 3 af 8. januar 1970 (Folketingstidende

1969-70, sp. 133, 594, 2204, 2302, tillæg A, sp. 571, tillæg B, sp. 251, tillæg C, sp. 159) blev retten i Sakskebøbing nedlagt fra den 1. april 1970.

For tiden findes der herefter 105 underretskredse. Københavns byret består af en præsident og 29 andre dommere. Derudover er der med tiltrædelse af finansudvalget konstitueret yderligere en dommer i retten. Århus by- og herredsret består af en præsident og 7 andre dommere. Ved de fleste andre underretter er der ansat én dommer. Ved 11 underretter — Roskilde herredsret, Randers byret samt retterne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Ballerup, Helsingør, Frederikshavn, Esbjerg, Haderslev og Sønderborg — er der dog ansat 2 dommere, og ved 3 underretter — Frederiksberg birkeret, Odense byret og retten i Aalborg — er der ansat 3 dommere.

Kommunalreformens gennemførelse har aktualiseret en ændring af retskredsinddelingen. Forslaget herom bygger foruden på den kommunale, herunder den amtskommunale, inddeling, på forslaget om ændring af politikredsinddelingen, jfr. nedenfor under B. Herudover er der taget hensyn til befolkningsprognoser, den sagsmæssige udvikling i de enkelte kredse, den af Danmarks Statistik i 1966 udsendte redegørelse „Byernes opland“ om handelsområder og handelsdistrikter samt til den af kommunalreformkommissionens sekretariat i betænkningen „Amtskommuner“ offentliggjorte undersøgelse af forskellige befolkningsmæssige kontaktforhold, bl.a. forholdet mellem bopæl og arbejdssted (arbejds-kraftoplande).

Ved forslaget udarbejdet er det tilstræbt, at en kommune udelt henføres til samme retskreds, og at grænserne for underretskredsenes og politikredsenes i videst muligt omfang tilpasses hinanden, således at en politikreds omfatter en eller flere retskredse. Det er endvidere søgt opnået, at de enkelte embeder får en sådan størrelse, at arbejdsgangen ved embederne kan tilrettelægges på økonomisk forsvarlig måde, uden at det enkelte embede — i det omfang det opretholdes som enedommerembede — dog bliver større, end at dommeren personligt kan udføre den væsentligste del af det egentlige retsarbejde. På tilsvarende måde som ved tidligere forslag om ændringer i retskredsinddelingen er det lagt til grund, at en retskreds ikke bør have et indbyggertal på mindre end 25.000-30.000, og at et indbyggertal på ca. 50.000 i almindelighed vil gøre det påkrævet at overveje spørgsmålet om ansættelse af flere dommere i den pågældende retskreds eller deling af denne.

Ved forslaget har man endvidere i videst muligt omfang søgt at samle større byområder i én retskreds med flere dommere fremfor at dele området i flere kredse.